

економічної кризи. Економіка та держава. 2021. № 6. С. 118–123. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.6.118

6. Носирєв О.О., Осипова С.К., Токар І.І. Фінансово-економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності як інструмент стратегічного управління підприємством. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2020. № 2. С. 108–118.

УДК 330.341.1

Г.Г. Лисак, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

О.В. Кот, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Під інноваційним розвитком підприємства розуміють процес здійснення прогресивних організаційних змін, які б забезпечували отримання якісно нових результатів фінансово-господарської діяльності шляхом створення, впровадження та поширення інновацій. Цьому сприяє впровадження нових технологій, що містять новітні наукові розробки та дизайнерські рішення та ін.

Дослідження показало, що у теорії, і у практиці, оцінка рівня інноваційного розвитку підприємства здійснюється прикладними методами. Ми ж вважаємо, що використання кількісних індикаторів у цьому напрямку дозволить не лише оцінити фактичний стан бізнесу, але й більш точно розкрити зміст якісних характеристик інноваційного розвитку підприємства.

Реалізація інноваційного розвитку здійснюється шляхом внесення докорінних змін до застосовуваної технології.

Оскільки інноваційний розвиток підприємства процес дискретний, то основними його проявами є факти отримання доступу до нових технологій, їхнє освоєння та успішне застосування у діяльності підприємства.

Вважаємо за доцільне розглядати інноваційний розвиток підприємства як реалізацію окремих проектів, виконання яких здійснюється в конкретному часовому інтервалі. Тоді результати реалізації завершених проектів є своєрідними етапами інноваційного розвитку підприємства.

Дослідження показало, що рівень інноваційного розвитку підприємства може бути охарактеризований цілим рядом показників. До них належать:

- 1) кількість поданих патентних заявок;

- 2) кількість одержаних/придбаних ліцензій, що підтверджують володіння винятковим правом на об'єкт інтелектуальної власності;
- 3) кількість укладених договорів відчуження патентних прав;
- 4) обсяги виробництва технологічно нової продукції;
- 5) обсяг продажу технологічно нової продукції;
- 6) величина витрат за технологічні інновації;
- 7) величина витрат на дослідження та розробки;
- 8) інвестиції у професійний розвиток персоналу.

Значення кожного з цих показників є абсолютним і відображає один із суттєвих аспектів інноваційної діяльності підприємства. Аналізуючи перелічені показники, вважаємо за доцільне проводити попередню оцінку інноваційного розвитку підприємства.

При цьому, в ході дослідження рекомендуємо: нульове значення показника вважати як повну відсутність у господарській діяльності підприємства інноваційної складової та відсутність передумов до інноваційного розвитку. Запропоновану оцінку інноваційного розвитку підприємства слід здійснювати в такій послідовності:

- 1) оцінка наявності фактів реалізації накопиченого потенціалу до інноваційного розвитку на основі аналізу абсолютних значень першого, другого та третього показників;

- 2) оцінка наявності збалансованості виробництва та збуту інноваційної продукції на основі аналізу абсолютних значень четвертого та п'ятого показників;

- 3) оцінка наявності зацікавленості керівництва у створенні об'єктивних умов для довгострокового інноваційного розвитку підприємства на основі аналізу абсолютних значень шостого, сьомого та восьмого показників;

- 4) загальна оцінка фактичного рівня інноваційного розвитку підприємства. Ця оцінка передбачає узагальнення результатів аналізу всіх попередніх етапів.

На основі результатів аналізу, ми можемо отримати чотири якісні характеристики інноваційного розвитку підприємства. А саме: «мінімальний рівень», «середній рівень», «високий рівень» та «максимальний рівень».

Кожен із запропонованих етапів передбачає формування висновку про наявність тієї чи іншої складової інноваційного розвитку у господарській діяльності підприємства. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне надавати кількісну оцінку використовуючи два значення: «0» - відсутність інноваційної складової, «1» - її наявність. Тоді максимально можливе значення результативного показника буде

рівному «3», а кожне з прийнятих значення може розглядатися як «мінімально», «середнє», «високе» і «максимальне», відповідно.

Виходячи з того, що запропонована оцінка ґрунтується на розрахунку абсолютних показників, ми не маємо можливості виявити тенденцію інноваційного розвитку підприємства та охарактеризувати її. У зв'язку з цим пропонуємо для оцінки результативності інноваційного розвитку підприємства автор пропонує використовувати інтегрований показник – індекс інноваційного розвитку, який визначається як сума наступних приватних індексів:

- 1) індекс застосування нового технологічного обладнання;
- 2) індекс застосування наявних у працівників виробничих компетенцій;
- 3) індекс комерційної ефективності інноваційної продукції.

Індекс застосування нового технологічного обладнання визначається як відношення кількості одиниць нової техніки, що застосовуються, до загальної кількості одиниць наявного обладнання.

Індекс застосування наявних у працівників виробничих компетенцій визначається як відношення кількості застосовуваних у виробничих цілях компетенцій до їх загальної кількості.

Індекс комерційної ефективності інноваційної продукції окреслюється відношення кількості проданої інноваційної продукції до загальної кількості одиниць обсягу продажу.

Виходячи з того, що запропоновані коефіцієнти є структурними показниками, їх значення перебувають в інтервалі від 0 до 1. Отже Значення інтегрованого індексу – індексу інноваційного розвитку буде в проміжку від 0 до 4. Таким чином, його значення також може бути охарактеризовано як « мінімальний рівень»; "низький рівень"; «задовільний рівень»; «високий рівень» та «максимальний рівень».

Таким чином, пропонуваний підхід до оцінки рівня інноваційного розвитку підприємства дозволяє визначити фактичний його рівень та проаналізувати відхилення від мінімального та максимального кількісних значень.

Вивчення індексу інноваційного розвитку в динаміці дає можливість виявити тенденції в інноваційній діяльності підприємства та виявити фактори, що на них впливають.

Інформаційні джерела:

1. Амоша О. І. Інноваційний розвиток промислових підприємств у регіонах: проблеми та перспективи / О. І. Амоша, Л. М. Саломатіна // Економіка України. - 2021. - № 3. - С. 20-34.

2. Іванова Т.В. Інноваційна діяльність підприємств України як фактор підвищення рівня конкурентоспроможності на міжнародних ринках / Т.В.

Іванова // Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». - 2020. - № 17. - С. 395-404.

3. Сакевич Л.С. Інноваційна діяльність в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку / Л.С. Сакевич // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». – 2020. – Вип. 3 (59). - С. 172–176.

4. Кащена Н.Б. Формування інноваційної стратегії управління економічною активністю підприємства торгівлі. Підприємництво та інновації. 2020. Вип. 11-2, с. 37-43.

УДК 631.354.2:633.11-027.3

В.В. Макогон, канд. екон. наук, доц. (*ДБТУ, Харків*)

ЗВ'ЯЗОК ЕФЕКТИВНОСТІ ВИТРАТ ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ ТА МЕХАНІЗМУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Найважливішою складовою агропромислового комплексу є зернова галузь, що визначає основу економічної безпеки країни. Зернове виробництво займає провідне місце в структурі аграрного сектору економіки України. Її ефективний розвиток є запорукою гарантування національної продовольчої безпеки, підґрунтям експортного потенціалу країни. Нажаль початок військових дій в Україні чинить значні перешкоди подальшому нормальному розвитку зернової галузі. Для утримання позицій на світовому ринку вітчизняним аграріям необхідно нарощувати інвестиції у підвищення ефективності галузі, запроваджувати інноваційні технології.

Нажаль протягом 2000-2022 рр. спостерігається скорочення кількості зернозбиральних комбайнів у сільськогосподарських підприємствах з 65,2 до 26,5 тис. од. Причинами для цього є незбалансованість цінових тенденцій на готової продукції і засобів виробництва, що обумовлює зниження окупності інвестицій в останні. Зважаючи на це вимогою часу є дослідження методичних підходів до моделювання розміру капітальних інвестицій сільськогосподарських підприємств на оновлення зернозбиральної техніки за критерієм максимізації окупності витрат зернової галузі.

Проблемам оцінки та підвищення економічної ефективності витрат на виробництво зернових культур приділено значну увагу у працях В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка, Ю.П. Воскобійника, Л.В. Забуранної, О.В. Захарчука, М.В. Зубець, П.Т. Саблука, І.В. Клочан, І.В. Кузьменко, Ю.О. Лупенко, В.Я. Месель-Веселяка, О.М. Шпичака.